

עלון חג הפסח
מורחב + סגולה
'והגדת לבנך'

באור החיים
מאירים
ארץ לחפנת תורת הבינה חיים בן קשר ורע

עונג שבת ז"א

אור החיים הקדוש

פרשת מצורע וחג הפסח | גליון 77

סיפור תואם לפרשה | מאת ר. סעדה
r3235575@gmail.com

חידוש מתורת רבינו

רבנו עוסק בצרכי ציבור

ומידי דברנו בבל שאין ידו משגת, ראוי להזכיר את מנהגו של רבנו, לעסוק בצרכי הציבור ולהיטיב לדלים ולרשעים.

ויהי בשבת רבנו בעיר סאלי, והיו כל מעייניו מופנים ללימוד התורה הקדושה, הוא למד ולימד, תר אחר תלמידים חדשים והקים תבורות לשם שמים. סמוך היה על שולחנו של חותנו, והיה פנוי למטרותיו הקדושות.

בנוסף למטרות שהציב לעצמו בתחומי לימוד התורה הקדושה, רבנו, שניחן בלב רגיש ומשתתף בצער הזולת, היטה שכמו לעסוק בצרכי הציבור, ובפרט בעזרה לעניים ולדלים.

בתקופה זו, תפקיד זה היה חשוב עד למאוד ועם זאת לא פשוט בכלל: כפי שמעיד רבנו, כמעט כל בני עירו היו מוגדרים 'עניים'... רוב רובם פשוט ידם ללחם, זאת בעקבות המצב המדיני המתוח בשלטונו של מולאי איסמעיל, גזברי הצדקה, שאספו כספים למען העניים בעיר, ניצבו מול שוקת שבורה, רבו המקבלים על הנותנים, והקופה המרכזית הייתה ריקה ומדולדלת.

דווקא בתקופה זו נכנס רבנו לתמונה, והחל לאסוף כספים אצל הנדיבים הבודדים, ולחלקם בתבונה בקרב העניים: הוא ידע למי לתת סכום כסף גדול בזמן מסוים, ולשכנז בזמן אחר, נתח מיוחד היה נותן רבנו לעניים יושבי האוהלים, הלא הם תלמידי החכמים.

מנהג זה של עזרה ותמיכה לעניים ובפרט לתלמידי החכמים קיבל רבנו בירושה:

מסביר ר' חיים הזקן, שעסק אף הוא במצוות הצדקה, ותמך רבות בעניים שבדורו.

ומאביר - ר' משה בן עטר, שתמך רבות בתלמידי חכמים, והיה אוהב את התורה ולומדיה, וכן לאחר שנפטר חותנו של רבנו, תמך בו אביו ביד רחבה ודאג לכל מחסורו.

ומחמיר - ר' משה הנגיד ששנים רבות החזיק את רבנו בכבוד, על שולחנו, וכן היה משכיר מלמדים מכיסו ללמד את בני העניים.

פעם, ניגש אל רבנו אחד מתלמידי החכמים בעיר סאלי, ופשט ידו לבקש צדקה, נענה רבנו לבקשתו, אולם רצה קודם לתהות על קנוקנו, ולראות האם הוא אכן תלמיד חכם ראוי לשמו, הוא ביקש ממנו לומר היכן בתנ"ך מצינו מילים שיש בהם צמדי אותיות סמוכות זו לזו, שני אלפי"ן במילה אחת ושני בית"ן וכן הלאה.

נענה לו אותו תלמיד חכם שבקיא היה, והוסיף בטרם התחיל, כי כל האותיות מופיעות בצורה זו בתנ"ך, מלבד האות ע"ן. הוא החל למנות את כל האותיות לפי הסדר: ומקללך **אאור**, בשבתך **בביתך**, ועשית מעקה **לגגך דדו** או בן דדו יגאלנו, וישכב במקום **ההוא**, ווי העמודים, על **מזוזות** ביתך, **חה** ונזם, והיו **לטטפות**, ובחרת בחיים, **ככל** היוצא מפיו יעשה, **וללוי** אמר, **ממלכת** כהנים, ושננת לבניך, ויסעו **מרעמסס**, **חפך** עליו כל היום, **בחצצרות**, חלקת מחקק ספון, וימררו את חייהם, **שש** משור.

כשהגיע לאות ת', ביקש מרבנו: 'יתן נא לי כבודו את הסכום המדובר, ואז אומר לפניו את האות ת'.'

בקורת רוח מרובה העניק לו רבנו את הסכום לו הזדקק, לאחר שראה כי תלמיד חכם אמיתי הוא, משקיבל אותו תלמיד חכם את נתינתו של רבנו, שב והמשיך: 'על האות ת' נאמר - 'נתון **תתן** לו'... משמע, ששתי נתינות המה. תן לו, וחזור ותן'.

חיך רחב מילא את פניו של רבנו, והוא אכן הכפיל לאותו תלמיד חכם את הסכום הראשוני שקיבל...

(גר המעריב: עמ' קג-קה, קכב. באור החיים: עמ' 92, 104-105)

'מצורע' - נוטריקון 'מוציא שם רע'

זאת תהיה תורת המצורע ביום סְהַרְתּוֹ וְהוֹבָא אֶל הַכֹּהֵן:

שואל רבנו הקדוש, לכאורה כל הכתוב מיותר, שלא היה לו לומר אלא 'כי יטהר המצורע והובא אל הכהן', ולמה הכתוב הוסיף את המילים 'זאת תהיה תורת'...?

ומבאר רבנו הקדוש שבמדרש (ויק"ר טז, ב) דרשו מיתור הכתוב 'זאת תהיה תורת המצורע' - זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע, שתיבת 'מצורע' היא נוטריקון של 'מוציא שם רע'.

שואל רבנו הקדוש, צריך לדעת מדוע רמז זאת הכתוב דווקא כאן בפרשת טהרת המצורע, הרי היה לו לרמז זאת בפרשה הקודמת - תזריע, העוסקת בנגעים עצמם?

מתרץ רבנו הקדוש, כיוון שבא הכתוב לומר לנו כאן את עניין הבאת הציפורים, לכן הקדים והביא טעם מדוע צריך להביא דווקא ציפורים? - כיוון שחטאו של המצורע הוא שדיבר לשון הרע, ולכן 'תהיה תורתו זאת' להביא ציפורים המצפצפים כדוגמתו, ובאים לרמז לו בזה שהצרתה באה לו על זה שהוא פטפט ודיבר לשון הרע על חברו.

ועוד אפשר לפרש, שהיות והצרתת כפי הטבע תכונתה תהווה מעיפוש וזיהום הגוף, וכתוצאה לכך יהיה לאדם רושם וסימנים בבשרו, ודבר זה יגרם לאדם מחמת עצבות וצער הלב, ורפואתו הטבעית היא הרחקת העצבות ממנו על ידי שיתעסק בדברים שירחיבו את ליבו וישמחו אותו. וכשיבוא נגע צרעת לאדם, יכול הוא לומר שחולי זה טבעי הוא, וכשיאמרו לו שדבר זה נגרם לו מחמת שדיבר לשון הרע, הוא לא יאמין ויתכחש לדבר. לכן נתחכם ה' וציווה להסגיר את המצורע, כמאמר הכתוב: (תזריע יג, מה-מו) 'בְּיַד יֵשֵׁב, וְיִבְגְּדוּ יְהִי פְרָמִים וְרֵאשׁוּ הִיָּה פְרוּעַ וְעַל שֵׁפֶם יֵעָטָה וְטָמְא טָמְא יִקְרָא, וְדַבְרִים אֵלוּ, כְּפִי הַטֹּבֵעַ, הֵם מְנוּגְדִים לְרִפּוּאת הַנֶּגַע מִחַמַּת שֵׁהֶם מַעֲצִיבִים אֶת הָאָדָם, וְהֵם רַק יַחְמִירוּ אֶת הַנֶּגַע. וְכַאֲשֶׁר יֵרָאֵה הָאָדָם שֶׁאֵפִילוֹ אַחֲרָי שַׁעֲשֵׂה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם מְנוּגְדִים לְרִפּוּאתוֹ, אֵף עַל פִּי כֵן עַל יַדִּי שֶׁהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, תִּהְיוּהוּ עַל חַטָּאתוֹ וְטִיהַר אֶת לִשׁוֹנוֹ, יֵרָאֵה שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ הַנֶּגַע וְזֹאת תִּהְיֶה לוֹ הַהוֹכָחָה שֶׁהוּא בֹל מִחַמַּת שְׂדִיבֵר לִשׁוֹן הָרַע.

ועל פי זה יתבאר הכתוב: 'זאת תהיה תורת המצורע' - דהיינו מוציא שם רע, והכרת הדבר והוכחת תהיה - 'ביום סְהַרְתּוֹ', שאפילו שעשה דברים המנוגדים לרפואתו, אף על פי כן נטהר הנגע, בזה ידע שהדבר נגרם לו מחמת שדיבר לשון הרע, ולא דבר טבעי הוא, ועל כן ישמור פיו ולשונו.

ומבאר רבנו הקדוש, שהכתוב מפרט לנו את סדר טהרת המצורע, ומביא שיש חילוק בין קורבן עשיר לקורבן עני, שעשיר מביא את חטאתו ועולתו מכבשים, ואילו העני מביא אותם מתורים או בני יונה, ומסיים הכתוב ואומר: 'זאת תהיה תורת המצורע' - **אשר לא תשיג ידו בטְהַרְתּוֹ**.

שואל רבנו הקדוש, לכאורה הכתוב הזה מיותר, שהרי כבר בתחילה פירט הכתוב ואמר: 'ואם דל הוא ואין ידו משגת וכו', והזכיר את כל הלכותיו, ואם כן למה היה צריך לחזור שוב ולומר: 'זאת תורת וכו'?

מתרץ רבנו הקדוש בדרך רמז, שהכתוב בא לרמוז לנו למה שאמר הזהיר הקדוש (תיקו"ז תיקון כב) כי העניות נקראת צרעת, ולכן העני והמצורע נקראים 'מתים', כמבואר בגמרא (נדרים סד). וזה היה שרמז הכתוב: 'זאת תורת אשר בו נגע צרעת', פירוש, שאפילו שהצרעת התרפאה ממנו, עוד הנגע בו, ומה הוא הנגע? על זה פרש ואמר: 'אשר לא תשיג ידו בטְהַרְתּוֹ', פירוש, שלא מצאה ידו להשיג קורבן הנצרך לטהרתו מחמת עוניו עד שהוצרך להביא עופות במקום כבשים.

{מצורע פרק יד פסוק ב}

הגרלה על סך 2600 ש"ח ללומדי אור החיים
לפרטים: 0534132406
להתקשר בין 7:00 ל-8:00 בערב.

הגדה של פסח מרבנו האור החיים הקדוש זיע"א

עברים היינו לפרעה במצרים...

ג. עוד צריך לדעת מדוע חזר הכתוב ואמר 'לאמר' הרי כבר אמר 'והגדת' ולכאורה זהו כפל לשון?

מתוך רבינו הקדוש, שנראה לבאר על פי המשנה (פסחים קטז). שאומרת שסדר סיפור יציאת מצרים הוא על ידי שיתחיל בגנות וסיים בשבח, כלומר שיאמר את גנותם של אבותיהם של האבות, שמתחילה היה תרח אבי אברהם עובד עבודה זרה וכו', ורק לאחר מכן מסיים בשבח על שה' הוציאנו ממצרים וקרבו אליו שהם דברים המשמחים ומסעדים את הלב, ולכן בתחילה הזכיר 'והגדת' שהוא לשון קושי, ולאחר מכן הזכיר 'לאמר' שהוא לשון רכה.

ומה שהזכיר הכתוב ב'יום ההוא' שבא הכתוב לומר שאותו לילה שיצאו בני ישראל ממצרים היה מאיר כמו יום, כמבואר בזוהר הקדוש (ח"ב לח). שאותו לילה היה מאיר כמו יום של תקופת תמוז. ודרשו על זה את הפסוק (תהלים קלט יב) 'ולילה כיום יאיר', ובשביל שלא נטעה לפרש שמצוות סיפור יציאת מצרים היא צריכה להיות ביום לכך הוסיף הכתוב ואמר 'בעבור זה' בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך שהוא בלילה. ויתכן שאף כוונת הכתוב בזה שסמך את 'והגדת לבנך ל-ביום ההוא' שחלק ממצוות ההגדה הוא לספר שאותו לילה האיר כמו יום.

ומבאר עוד רבינו הקדוש בדרך נוספת את כפילות הלשון של 'והגדת' ו'לאמר', שאם היה אומר הכתוב רק 'והגדת לבנך' היינו חושבים שרק אם יש לו בן אז יש עליו חיוב סיפור יציאת מצרים, ואם אין לו הוא יהיה פטור, לכן הוסיף הכתוב ואמר 'לאמר' שגם אם אין לו בנים יש לו מצווה לספר, אפילו בינו לבין עצמו. ואם תאמר כיוון שעל כל פנים הוא צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו, אם כן מדוע נאמר 'לבנך' היה לו לומר רק 'והגדת ביום ההוא לאמר' שהרי גם אם אין לו בנים נוהגת מצוות הסיפור? יש לתרץ שאילו לא היה נאמר 'לבנך' לא היינו מרבים שהמצווה אף בינו לבין עצמו, כי היינו סוברים שמצוות ההגדה היא רק לאדם אחר כמשמעות 'לאמר' שהוא לומר לאחרים, לכן כשאמר הכתוב 'לבנך' שיש מצווה לומר לבן אם כן 'לאמר' הוא מיותר ויש ללמוד ממנו שצריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו.

ומבאר רבינו הקדוש בדרך דרש שרומם הכתוב באומר 'והגדת לבנך' שאם יספר סיפור יציאת מצרים אף כשלא זכה לבנים, זכחה ה' שיהיה לו בן שהוא יוכל להגיד לו, וכדי שלא נטעה לומר שהמצווה היא להגיד דווקא לבנו לזה אמר הכתוב 'לאמר' שהמצווה היא גם בינו לבין עצמו.

וְאֵפִילוּ בְלִילֵי חֲמִישֵׁי בְלִילֵי שְׁבַע יָדָעִים אֶת הַתּוֹרָה מִנְעוּהָ עֲלֵינוּ לְסַפֵּר בְּנִיאוֹת מִצְרַיִם. וְכֵן הַמְרִיבָה לְסַפֵּר בְּנִיאוֹת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מִשְׁבַּח.

שואל רבינו הקדוש על הפסוק: (שמות ג, ו) ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים וכו', מדוע כפל הכתוב שתי ראיות? ועוד יש לשאול למה הוצרך הכתוב לפרש ולומר 'אשר במצרים' והרי ידוע שעם ישראל משועבדים למצרים?

מתוך רבינו הקדוש, שה' בא להודיע לנו בזה כי ראה שתי ראיות- אחת שעדין לא הגיע הקץ מכיוון שהקב"ה אמר לאברהם (בראשית טו, ג) 'עבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה', ובאמת עבר עליהם רק מאתיים ועשר שנה, ואף על פי כן 'ראיתי את עני עמי' שהיא הראיה השנייה, שראה את הסבל אשר עם ישראל סובלים, והעני הוא אשר אשר במצרים, פירוש - על דרך מה שאמרו חז"ל במסכת שבת (י:): שבשביל משקל של שני סלעים מילת [דהיינו צמר נק] שנתן יעקב ליוסף בכתונת הפסים יותר משאר האחים, נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. והקשו התוספות שם והלוא כבר נגורה הגלות לאברהם בבין הבתרים, אם כן מה שייך לומר שבגלל שיעקב הוסיף בכתונת של יוסף נתגלגל הדבר? ותירצו - שהגלות הייתה יכולה להיות במקום אחר שלא היו משתעבדים בו ישראל בכל כך צער ועינו כמו במצרים, שהרי לאברהם לא נאמר היכן הם יהיו משועבדים, ויכול להיות שאם היו משתעבדים במקום אחר היה להם פחות קושי ועינו; ולכן אמר הכתוב 'אשר במצרים', פירוש - שה' ראה שהמצריים הכבידו עליהם כל כך את עול השיעבוד, ואפילו שעדיין לא הגיע קץ הגאולה, מכל מקום הגיע הקץ לעוני אשר הם מענים אותם, ולכן הם צריכים להיגאל תכף ומיד.

מביא רבינו הקדוש על הפסוק: (בא יב) וילקמן תספר גאונתי בך וכן בך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'; שכונת הכתוב לומר לנו שבא ה' להודיע למשה רבינו שאין תכלית הכוונה בהבאת האותות בקרבנו, רק כדי לעשות נקמה בפרעה, אלא לחזק את האותות שהם יבררו את עיקר האמונה בלב עם ישראל, כדי שיהיה חקוק ורשום בהם של פלא ויעשה מהם לצנח, כי כשהאותות וכשהמופתים יהיו בקרבנו של פרעה, אזי יהיה הדבר חקוק וקבוע בזיכרונם של עם ישראל לעולם ועד.

סגולה לזרע של קיימא - ללמוד בליל הסדר את דברי ה'אור החיים הקדוש' בפרשת בא על המילים "והגדת לבנך"

מִנְעוּהָ אֲנִינָהּ בְּנֵים דְּבֵרָה תּוֹרָה: אֲדַר חֲכָם, וְאֲדַר רִשְׁעִי, וְאֲדַר גֵּם, וְאֲדַר שְׂאֵנִי וְיָדָע לְשִׁילָהּ.

וְשִׁאֲנֵי וְיָדָע לְשִׁילָהּ - אֵת פֶּתַח לֵוִי שְׂאֲנִי: וְהַגְדַת לְבָנֶיךָ בְּיָמֵי הַהוּא לְאִמְרֵי, בְּעֵבֶר זֶה עֵשֶׂה ה' לִי בְּנֵיאוֹתֵי מִצְרַיִם.

שואל רבינו הקדוש כמה שאלות על הפסוק: א. למה הכתוב לא אמר 'ואמרת לבנך' שהיא לשון רכה? ומדוע הוצרך לומר 'והגדת' שהיא לשון קשה כמבואר בחז"ל (שבת פז). שהם דברים הקשים כגידיים, ולכאורה אין כאן דברים קשים אלא דברים רכים המשיבים את הנפש שהוציאנו ה' ממצרים?

ב. עוד קשה מדוע אמר הכתוב: 'ביום ההוא'? הרי בהמשך הפסוק נאמר 'בעבור זה' ודרשו חכמינו (מכילתא מס' דפסחא יז) מהתיבות האלה שהאמירה הזאת תהיה בשעה שמצה ומרור מונחים לפניו, זמן אכילת מצה ומרור הוא בלילה ולא ביום, ואם כן לא היה לו לומר אלא 'והגדת לבנך לאמר בעבור זה' בלא המילים 'ביום ההוא' וממילא היינו יודעים שזמן ההגדה הוא בלילה, ולשם מה הוסיף הכתוב לומר 'ביום ההוא' וכן מדוע הזכיר 'ביום' הרי ההגדה צריכה להיות בלילה ואם כן היה לו לומר 'בלילה ההוא'?

וממשיך הכתוב ואומר: 'וְיָגַר שָׂם' שבתחילה היצר הרע נכנס באדם באופן עראי כמו גר, ועל זה הוסיף הכתוב ואמר 'בְּיָמֵי מִקְעָט' פירוש - בכוחות מועטים, ואחר כך מתרבים כוחותיו באדם עצמו כמו שהמשיך הכתוב ואמר 'וְיָהִי שָׂם לְגוֹי גְדוֹל עֲצוּם וְרָב'.

"ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים"

צִפְרָדַע – מבאר רבינו הקדוש: שבמכת צפרדע, היו שני דברים, אחד – הרעשת הקול שהיו עושים הצפרדעים, והשני – שהיו הצפרדעים נכנסים בתוך מעיהם, דכתיב: (שמות ז, כט) 'זָכָה וּבְעַמְקָהּ וּבְכָל עֲבֹדָי יַעֲלוּ הַצִּפְרָדַעִים', ופירש רש"י ז"ל: שבתוך מעיהם היו נכנסים ומקרקרים, והמכה הזאת מבהילה את הנפש, ואין האדם בטוח בחייו כיוון שהם כל רגע יכולים לנקוב את מעיו ועל ידי זה יוכל להיגרם לו מוות, לכן אמר פרעה למשה ו'יִסַר הַצִּפְרָדַעִים מִמֶּנִּי, פירוש מתוך בני מעיו.

בְּרַד – מבאר רבינו הקדוש על הפסוק (שמות ט, כד) 'וְהָיָה בְרַד וְאֶשׁ מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבְּרַד כִּבְד מַאֵד אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה כְּמֹהוּ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם מֵאֵז הַיְתֵה לְגוֹי' שכונת הכתוב באומרו 'מִתְלַקַּחַת' פירוש – היות שהמים והאש הם שני דברים הפוכים ומנוגדים אחד מהשני, וכשהם מתחברים ביחד אז מי שהוא מרובה יותר הוא מנצח את משנתו ומאבדו, אם הילקח רבים הם יכולים לכבות את האש, ואם האש רבה היא אוכלת את המים, והודיע ה' שבשליחותו שלשלחם ביחד הייתה האש מתלקחת, פירוש – שהייתה מפעילה את הפכיות הטבע אשר הטביע בה ה' שלא להילקח ביחד עם המים, והיא הייתה 'מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבְּרַד' ונסמכת אליו לעשות רצונו יתברך.

מַכַּת בְּכוֹרוֹת – שואל רבינו הקדוש על הכתוב: (שמות יא ד-ה) 'וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר ה' פְּחַצַּת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם, וּמַת כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: מִבְּכוֹר פְּרֹעֶה הַיֹּשֵׁב עַל פְּסָאָה עַד בְּכוֹר הַשֶּׁפְתָּה אֲשֶׁר אַחֲרָיִם וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה', מדוע לא אמר הכתוב 'והרגתי' כל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם, שהוא לשון מדוקדק יותר, שהלשון 'וּמַת' משמע שמעצמו מת ולא שה' הרגו?

מתוך רבינו הקדוש, על פי מה שיש לדקדק בדברי חז"ל בכמה מקומות בש"ס שאמרו 'היב ביה עיניה וקטליה' [נתן בו עיניו והרגו], או 'נתן בו עיניו ועשאו גל של עצמות', והדבר צריך ביאור, איך יתכן שתהיה ראיית הצדיק לרעה, והרי הכתוב משבח את מי שעינו טובה ומביא טובה וברכה בראיית עינו, וכמו שנאמר: (משלי כב ט) 'טוב עין הוא יבורך'. ורק ברשעים מצאנו שהם מזיקים בראיית עיניהם, וכמו שאמר רשב"י בזהר הקדוש (ח"ג רי"א): על בלעם שהייתה עינו רעה, וכל מקום שהיה מסתכל בעיניו היה מקולל. וכן אמר (ח"א סח): שהמזיק בעינו נקרא 'חלק רע'. ואיך יתייחס הדבר הזה לצדיקים קדושי עליון? ועוד קשה, מהו הלשון 'נתן' בו עיניו שאמרו חז"ל, ולאורה היה צריך לומר 'ראה' בו בעיניו ועשאו גל של עצמות?

ומבאר רבינו הקדוש את העניין על פי שתי הקדמות נפלאות שמקדים לנו, והן: א. שידוע שכל הקליפות וחלק הרע שבעולם אין להם שום חיות מצד עצמם, וצריכים הם לאיזה חלק כל שהוא מן הטוב שיעמיד אותם ויקיימם, כי הטוב נקרא 'חיים' והרע נקרא 'מוות'. ב. שמקור הקדושה שואף תמיד לקחת ולשאוב בחזרה את כל החלקים הטובים הללו, שהם חלקי הקדושה שנתפזרו ונלקחו ממנו ונשבו בידי הקליפות. ולכן על ידי עסק התורה הקדושה שנועשה בידי נשמות עם ישראל, מחזירים בחזרה את כל הניצוצות של הקדושה שנשבו בידי הקליפות, שעלי ידי כך יישאבו החלקים השבויים בחזרה אל מקור הקדושה. ופעולה זו בדיק עושים

הצדיקים הבהיטם על הרשעים, שמה שאמרו חז"ל 'נתן בו עיניו', אין הכוונה ל'ראיה הגשמית' אלא ל'ראיה הרוחנית', שהצדיקים נותנים את 'עין שכלם' הדק לתוך פנימיות נפש הרשע שעומד מולם, ובאמצעות ראייה זו נשאב החלק הטוב שברשעים אל הצדיק - ממש כמו אבן המגנט אל הברזל. [וה' עשה כמה דמיונות בעולם כגון את המגנט כדי שמתוך זה יבין האדם ויאמין בעניין הזה], וממילא ברגע 'ששאב' הצדיק אליו את חלק הטוב שברשע, מיד ימות הרשע, כי כאמור חלק הרע אין לו שום חיות בלעדי הקדושה, ובהילקח ממנו רוח החיות שבו הרי הוא מת ממילא.

ולפי זה מבאר רבינו הקדוש את הפסוק הנזכר כאן, שמיתת הבכורות של המצרים על ידי הקב"ה הייתה גם כן באופן זה בדיקו, שהקב"ה עבר בארץ מצרים, וכלשון הכתוב: 'פְּחַצַּת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם', ותיכף ומיד נשאבו אליו כל ניצוצות הקדושה שנמצאים בתוך קליפת 'בכורי מצרים', כטבע הטוב שהוא נמשך למקור הקדושה וכנ"ל, וממילא 'וּמַת כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם' מאליה. וכנתנית עין הצדיקים ברשעים.

ומוסיף הכתוב ואומר: 'וְיִרְעוּ אֲתָנּוּ הַמִּצְרַיִם' פירוש – שהנפש אומרת לה' שבאמצעות ארבעת היסודות [אש, רוח, מים, עפר] שיש באדם שמהם מורכב הגוף המכונה 'מצרים' אשר נבק בעוונות על ידי תאוותיו, גרמו גם לנפש שהיא רוחנית להרשיע כמותה, וזה מה שאמר הכתוב 'וְיִרְעוּ אֲתָנּוּ' פירוש – עשו גם אותנו רעים כמותם, כי הגוף שהוא ממוזג מהיסודות כשהוא יסירה מההטאים והעוונות הוא מושך אליו גם את רצון הנפש לחטוא. 'וְיַעֲנֹגוּ' פירוש – שמרוב העינוי ותשישות הכוח של הנפש מחמת העוונות אין לה שום כוח ללחום כנגד יצר הרע. 'וְיִמְנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה' פירוש – שהיצר הרע לא נוהג בדרך הזאת רק לעיתים מורחקות אלא הוא מתגבר על האדם בכל שעה ובכל רגע ולזה ייקרא 'עבודה קשה'.

'וּנְצַעַק אֶל ה' אֱלֹקֵי אֲבֹתֵינוּ' – כאן רמז לנו הכתוב שבשביל להיצל מהיצר הרע, צריך האדם להתפלל ולצעוק לה' בכל יום שיצילהו מידו. וממילא 'וְיִשְׁמַע ה' אֶת קִלְגָּי', פירוש – אפילו שה' הוא שרוא את היצר הרע, בשביל לבחון את האדם עד כמה הוא יהיה מסור לעבודתו יתברך, אף על פי כן מי שצועק אל ה' ומתפלל אליו שיצליח בידו להתגבר עליו, ה' שומע תפילתו ומציל אותו מידו, מטעם שה' ראה 'אֶת עֲנָנִי' – שאין בנו כוח מספיק להילחם נגדו ולגרשו מאיתנו. 'וְאֶת עֲמַלְנִי' – הוא שאנו צריכים לעמוד קשה במלחמתנו. 'וְאֶת לְחַצְנִי' – הוא הדחק שדוחק היצר את האדם לחטוא בעל כורחו. ולשלוש סיבות אלו שמע ה' את קולנו.

ומסיים הכתוב ואומר: 'וַיּוֹצֵאנוּ ה' מִמִּצְרָיִם' זו ההצלה שה' מציל אותנו מהיצר הרע וכוחותיו המצרים אותנו, כמאמר חז"ל (קידושין ל:): שלולי שה' עוזר לאדם כנגד יצר הרע, אין הוא יכול לשלוט עליו ולהניצל ממנו, דכתיב: (תהלים ז, לב-לג) 'צוּפָה רָשָׁע' זה יצר הרע, 'לְצַדִּיק וּמִקְבָּלֵי לִהְיִיתוּ - ה' לֹא יַעֲזָבוּ בְּיָדוֹ'. ומכאן רמז הכתוב לדברים שבאמצעותם מציל אותנו ה' מידי היצר הרע שהם: 'בְּיַד תְּזַקָּה' – זו התורה שהיא ניתנה לישראל מיד ימינו של הקב"ה דכתיב: (דברים לג,ג) 'מִיָּמֵינוּ אֶשׁ דָּת לָמוֹ' והוא על דרך מה שאמרו חז"ל (שם) אמר הקב"ה בראתי לכם יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. והוסיף הכתוב לרמז לעוד שלושה דברים שבאמצעותם ניצול מיצר הרע כמאמר חז"ל (מנחות מג:): כל מי שיש לו תפילין בזרועו, וציצית בבגדו, ומוזזה בפתחו, לא במהרה הוא חוטא. כנגד תפילין בזרועו אמר 'בְּזִרְעֵי נְטִינָה' שמצוות תפילין בזרוע, 'בְּמִמְרָא גְדֵל' כנגד תפילין של ראש כמאמר חז"ל (ברכות ו.) על הכתוב (דברים כח,י) 'וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךְ וְרָאוּ אֶת אֱלֹהֵי מִקְרָךְ' - אלו תפילין של ראש, 'וּבְאֵתוֹת' – כנגד ציצית שאמרו חז"ל (שם) וסימן שאנו עבדי הקב"ה 'וּבְמַפְתְּיָם' – כנגד המזוזה שהיא נקראת 'מופת' להיותה מופת ופלא על ידי שהיא מזיזה את המוות מישראל, כמאמר ספר הזהר הקדוש (ח"ג רסה): שיש כמה כיתות של קליפות שנתעבים כשרואים שם ש'ד-י' על פתח בתי ישראל.

אֶלֶּי עִשְׂרֵי מִכַּת שְׁבַע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּחַ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּנִצְרֵי, וְאֵלֵי הוּא רָם. צִפְרָדַע. מִיּוֹם. עֶרְוֵב. הָרַר. שִׁחוּ. בְּרַד. אֶרְבֶּה. הַשֶּׁה. מִסַּת בְּמִירוֹת.

דָּם – מביא רבינו הקדוש על הפסוק (שמות ז, כב) 'וַתִּדְגָה אֲשֶׁר בְּיָאֵר מֵתָה וַיָּבֹאֶשׁ הַיָּאֵר וְלֹא יָלְדוּ מִצְרָיִם לְשָׁתוֹת מִיּוֹם הַיָּאֵר וְיָהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם' שלכאורה מה בא להשמיענו הכתוב בזה שמתה הדגה? וכן מה שאמר 'וְיָהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם' מה גילה לנו הכתוב בזה, הרי זה מובן שאם הדם היה ביאור שהיה משקה את כל ארץ מצרים, ממילא גם הדם היה בכל ארץ מצרים?

ומבאר רבינו הקדוש, שבא הכתוב לומר לנו שהיה למצריים סימן במעשה זה שהוא לא היה על ידי מעשה שדים וכשפים, כיוון שמעשה שדים וכשפים הם רק דמיון ואין בהם ממשות, והדמיון הוא רק לעין הרואים ולא שיהיה דם ממש שיהרוג את מי ששותה אותו ואפילו דגים, לכן אמר הכתוב 'וַתִּדְגָה אֲשֶׁר בְּיָאֵר מֵתָה', ובא להראות לנו בזה שהוא מעשה אלוקים ולא דמיון. ולכן גם אמר הכתוב 'וְיָהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם' שלא רק ביאור היה דם אלא אפילו במרחצאות ובאמבטיות שלא היו מחוברים ליאור היה בהם דם.

בברכת חג פסח בשר ושמיח לכל קוראי העלות ולכל בית ישראל!

בזכות שמירת הלשון ולימוד התורה נזכה לגאולה'

רבנו הקדוש מברך את עניניו שתרם מצדקתו בדרך רמו על גלות ישראל ועל הגאולה העתידה, על פי המבואר בספר הזוהר (ח"ג, רלב). שאומות העולם הם בחינת צרעת לעם ישראל, והם ישלטו בעם ישראל מאותו הטעם שמחמתו מקבל האדם צרעת והוא חטא הדיבור של לשון הרע.

ואמר רבנו הקדוש בלשוננו הטהורה: **גם אין לך דבר שמרחיק האדם מן קונו כלשון הרע.**

ועל פי זה מתפרש הכתוב: 'זאת תהיה תורת המצרע' - כוונתו לעם ישראל שנטמאו בנגע הצרעת ע"י דיבור לשון הרע ולכן הם שרויים בגלות. **'ביום סְהֵרָתוּ' -** כשיטהרו ישראל את לשונם ודרכיהם. **'והובא אל הכהן' -** הוא הקב"ה מכבואר בזוהר (ח"ג מט: ג). ואמר 'והובא' מכיוון שעם ישראל מתרחקים מהקב"ה ע"י העוונות וכשהם חוזרים בתשובה הם מתקרבים ובאים אל הקב"ה המכונה 'כהן'. וכשעם ישראל ישובו בתשובה ויתקברו אל ה', הקב"ה יצא להילחם בנויים. ועל זה המשיך הכתוב ואמר: **'ויצא הכהן אל מחוץ למחנה' -** שהוא מחוץ למחנה שכינתו לחוץ לארץ שלשם עם ישראל גלו, **'ויצא הכהן ויחַף נְרַפָּא וַיַּעַבְדַּת מִן הַצְרָעִי' -** דהיינו שחוזר בתשובה ונטהר.

וממשיך הכתוב ואומר: 'וצאה הכהן וילקח למשטהו שתי צפרים חיות טהורות' - כוונתו לטני משיחים - משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, שיגאלו את עם ישראל. ונקראו 'צפור' שכן מנמנות הנשמות העליונות מכבואר בזוהר (ח"ג קצז): על הפסוק (תהלים פד, ד) **'גם צפור מצאָה בַיַּת' -** שאלו רוחות הצדיקים. **'ועץ אָרז ושני תולעת ואזב' -** רמז בזה הכתוב על זכות שלושה האבות. **'ועץ אָרז' כנגד אברהם המכונה 'האדם הגדול בענקים' (שכימו במדרש 'ב"ר ד, ו). 'ושני תולעת' כנגד יעקב כמו שנאמר: (ישעיה מ, ז) 'שכימו ב'אל תירא תולעת יעקב, 'ואזב' כנגד יצחק שהוא בחינת גבורה. וצריך את צירוף הזכות של שלושתם לגאולת עם ישראל.**

וממשיך הכתוב ואומר: 'וצאה הכהן וישחט את הצפור האחת' - בזה רמז על הריגת משיח בן יוסף ביד ארמילוס הרשע. **'אל כלי חרש' -** פירושו: שבשיל פדיון נפש עם ישראל וכפרתם. וכינה אותם 'כלי חרש' כיוון שכלי חרש שנטמא, שבירתו היא סהרית. וכן הוא כלפיהם, שבעונותיהם הם ראוים לשבירה. **'על מים חיים' -** זכר וכל זה לצד גירעון עסק ולימוד התורה המשולה למים חיים' מכבואר בגמרא (ע"ז טו). **הוא אנו מלדים שאם יהיה בעם ישראל עסק ולימוד התורה כראוי לא ימות משיח בן יוסף.** וכן מבואר בכתבי האר"י ז"ל שצריך לכוון בתפילת שמונה עשרה על המילים: **'ויכסיא דוד עבד מררה בתוכה תכין להתפלל על משיח בן יוסף שיחיה ולא ימות, כי באמצעות התפילה יתרבה זכותו ויעמוד ה'.**

וממשיך הכתוב ואומר: 'את הצפור החיה יקח אתה ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזב וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחטה על המים החיים' - דהיינו שהצפור החיה כוונתו למשיח בן דוד. **שיקח אתה הקב"ה ויצרף עימה זכות אבות, ויצרף נקמת משיח בן יוסף שנהרג, ויתגברו הרחמים ויתכפרו כל דרגות הטומאה ומניעות דביקות ישראל בהקב"ה.**

ומסיים הכתוב: 'והיה על המשיח מן הצרעת שבע פעמים וטהרה' - פירושו שבע פעמים כנגד שבע הדרגות שיש בטומאה מכבואר בזוהר (ח"ג רסג). **'ושלח את הצפור החיה על פני השדה' -** כוונתו לרפא ולקח מן המשיח שתייה מלכותו שולטת בכל העולם.

(פרק י"ד פסוק טו)

סגולת 'והגדת לבנו'

אשתך את קוראי העלון בנס שעשה לנו בורא עולם בזכות רבינו האור החיים הקדוש.

אני ואשתי זכינו ויש לנו שלוש בנות, וכמו כולם רצינו גם בן זכר, חיכינו במשך שבע שנים וטרם נפקדנו, וגם בתקופת שניסיונו ועשינו טיפולים מטיפולים שונים, זה לא הועיל.

אני עובד באחת מרשות הגדולות ביותר של ספרי קודש, הנמצאת באחת מהערים החדריות בארץ. כמה שבועות לפני פסח הגיע אברך חסידי לקנות מספר ספרים ותוך כדי דיבור בזמן התשלום בספרינו משוחחתי עם הא ועל דא, הוא מספר לי שיש סגולה שמובאת בספרים לקרוא איזה קטע בספר 'אור החיים הקדוש' בליל הסדר והו סגולה בדוקה ומונסה לבן זכר, והוא ממשיך ומספר שגם הוא עשה כך ונושע אך ונושע עשה כך ונושע, אמרתי לעצמי משמים פשתי ודיברתי עם האברך הזה, גם אני יעשה כך הטהה ויוושע בעזרת ה'.

במקביל, בבית כנסת שאני מתפלל, רב בית הכנסת התחיל כמה חודשים קודם פסח לעשות שיעור בספר 'אור החיים הקדוש' במשך 10 דקות, כל שבת בבוקר לאחר תפילת מוסף, וכמה פעמים הפציר בי להישאר בשיעור והתחמקתי ממנו, כי אשתי והבנות מחכות בבית לקידוש ולסעודה, וגם כך התפילה מסתיימת מאוחר, הוא הגיע ממש למצב של מרד מצדי לשיעור הזה, וכבר לא הייתי אפילו יונש לומר לרב שבש שלום בסוף התפילה כדי שלא יפציר בי שוב להישאר, וכמוני היו עושים עוד כמה מתפללים. והנה לאחר השיחה עם האברך הנ"ל אמרתי לעצמי, תראה איזה דברים מספרים על הספר הקדוש הזה, יש בספר הזה דברים גדולים, בוא נישאר בשיעור מה יכול להיות, ובאמת כך עשיתי, התחלתי להישאר לשיעור, ובעקבותי ברוך ה' התחילו עוד כמה אנשים שהיו בורחים מיד לאחר התפילה להישאר לשיעור, והשיעור גדל, תודה לבורא עולם.

שבת לפני פסח רב בית הכנסת נאבד לו הספר 'אור החיים' שלו, וביקש ממני להביא לו ספר אור החיים מהבית שלי, כמוכן שנתתי לו, ונשכח ממני העניין. באמצע ליל הסדר פתאום אני נזכר בסגולה שאמר לי האברך הנ"ל ואין לי את הספר בבית, אמרתי עד שאלך לבית של הרב, ואולי הרב גם לא ידע בדיוק איפה הספר נמצא, החלטתי לכתוב ולבקש מאחד השכנים את הספר של האור החיים הקדוש, ובאמת קראתי את הקטע הזה באור החיים הקדוש, ופחות מחודש אשתי נקלטה להריון, וכעבור תשעה חודשים נולד לנו בן זכר, בריא ושלם. היום אני לא מותר על השיעור של 10 דקות בבית הכנסת, ביודעי באופן ברור שבזכות קריאת אותו קטע 'והגדת לבנו' בליל הסדר וההתחברות לשיעור כל שבת קודש בספר הקדוש הזה, קיבלתי מתנה נפלאה מבורא עולם.

(סיפורי ישועות שהגיעו למערכת)

שביעי של פסח

'הים נבקע בכח האמונה'

ויאמר ה' אל משה מה תצק אל דבר אל בני ישראל ויסעו: ואמרה הרים את מטף ונטה את ידך על הים ונבקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים בביבשה:

שואל רבינו הקדוש, מה פירוש הדבר "מה תצק אל", וכי למי יצק משה אם לא לה'??? ובפרט בעת צרה שהכתוב אומר: (תהלים קיח ה) "מן המצר קראתי יי"ה ואם מפולס שמושה הרבה להתפלל יותר מדי, מה בכך? הלא כך צריך לעשות, שכל עוד שלא נענה לא יפסיק מלהתפלל, בפרט שאנו רואים שלבסוף נתקבלה תפילתו, כמו שנאמר: **'ואתה הרים את מטף וכו'.** ועוד קשה, דברי ה' למשה - **'דבר אל בני ישראל ויסעו, והרי לאן ייסעו? הלא הים לפנייהם והמצרים מאחוריהם.** ואם הכוונה לומר שיסעו אחר שיבקע הים - אם כן היה לו לומר קודם **'ואתה הרים את מטף, ואחר כך 'דבר אל בני ישראל ויסעו?'**

מתוך רבינו הקדוש, שיש פעמים שמידת הדין מגברת על האדם כתוצאה ממעשיו הרעים, והיא מקטרגת עליו למעלה שלא תהיה לו ישועה, ואז כביכול גם הקב"ה אינו יכול לעזור לו - אף שהוא רוצה להושיע אותו - כיון שמידת הדין מקטרגת שלא מגיע לו ישועה זו. וכמו שאמר הכתוב: (האזינו לביח) "צור ילדך תשי" שעל ידי העוונות של האדם כביכול מכחישי כוח ה' מלעזור לו ולהושיע אותו. ובמצב כזה הפתרון היחיד של האדם הוא לחזק את כוח הרחמים ולהגבירם על מידת הדין, וזה יהיה באמצעות שריבה במעשים טובים כנגד המעשים הרעים שעשה, ובהו יוכל לפעול על עצמו ישועה.

וגם כאן ישראל באותה שעה שהיו על יד הים היו נתונים בדין, וכמו שאמרו חז"ל במדרש רבה (שמות כא, ז), מידת הדין קטרגה ואמרה: 'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, ועל כן לא יכלה להושיעם אפילו אם ירבו ויפצירו בתפילה, כי מידת הדין מקטרגת ומנועת. והנה שאמר ה' למשה **'מה תצק אל בני ישראל ויסעו, הרי, כביכול, גם אני לא יכול לעזור לכם עתה אף שרצוני בכך.** ולכן **'דבר אל בני ישראל ויסעו.**" היינו שעל ידי פעולה זאת שיעשו עם ישראל שייכנסו לים עוד קודם שיתחלק, על סמך הביטחון והאמונה שאני יעשה להם נס, פעולה זו תגביר את מידת הרחמים על מידת הדין - וממלא יוכל הים היבקע בפניהם, על ידי שיתחלק, על סמך הביטחון והאמונה שיש להם. וכך באמת עשו עם ישראל. כמו שאמרה הגאמרא: (סוטה לז). והראשון שעשה כן הוא נחשון בן עמינדב, שקפץ לים במסירות נפש עד שהגיעו המים לגרונו ואמר "הושיעני אלוקים כי באו מני עד נפשי", ואז נבקע הים בפני כל ישראל.

וממתיק לנו רבינו את העניין הזה ומגלה לנו שדווקא פעולה זו היא שייכלה להגביר את מידת הרחמים על מידת הדין - משום שהחטא של עם ישראל היה גם כן משום שפגמו באמונה, שאמרו קודם לכן (בפסוק יב) **'כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר',** ולכן גם התיקון לזה היה דווקא על ידי חיזוק האמונה. (בשלה פרק י"ד פסוקים טו-טז)

לכולל 'אור החיים' ליל שישי

הרושים תרומות להחזקת אברכים. עלות החזקת אברך לחודש 200 ₪ ניתן להעביר שמות לברכה.

לפרטים - 0527149157

השקעה שלא תוכל לסרב לה

מניית חיים בתורת רבנו האור החיים הקדוש. בכל 100 ₪ שאתה משקיע אתה זוכה בכ-1000 יהודים שילמדו מכותך בתורת רבנו חיים בן עשר זינ"א.

100% זיכוי הריבית!!!

ספרי האור החיים במחיר עלות לפרטים - 0509779090.

הלקים	שם הספר
5	שולחן השבת עם אור החיים
10	אור החיים המבואר
5	אור החיים המבואר
5	אור החיים המבואר
1	אור החיים במחברת ד"ר יחיאל
1	ראשון לציון על פני הכ"ף
2	מסורי אור החיים
1	נר המעיבי
1	פרי תואר
6	ראשון לציון
1	סידור עם פירוש אור החיים
2	אור החיים מאיר
1	אור החיים לשולחן שבת